

הכרה שיש
מחשבות פשוטות

דעת אפלטון גור בתוכה

(א) א' סנהדרין (ה' ט"ו)

אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח הותר להם שנאמר כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ח"ל אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו

→ רמב"ן פ' בראשית

- (א) א' סנהדרין (ה' ט"ו)
- (ב) רמב"ן פ' בראשית (א, ט"ו)
- (ג) ספר הזיקות (מגלה פ"ט)
- (ד) שו"ת אורח חיים (פ"א)
- (ה) חרות דמו (פ"א)
- (ו) מ"ל פ' תק"ג (ס"ה)
- (ז) שו"ת אורח חיים (פ"א)
- (ח) מ"ל פ' ט"ו (ס"ה)
- (ט) מ"ל פ' תק"ג (ס"ה)
- (י) מ"ל פ' תק"ג (ס"ה)
- (יא) מ"ל פ' תק"ג (ס"ה)

אך הבשר לא הורשו בו עד בני נח כדעת רבותינו⁸⁸, והוא פשוטו של מקרא. והיה זה מפני שבעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם⁸⁹ נדמו בה לבעלי הנפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם ויברחו מן הצער והמיתה⁹⁰, והכתוב אומר מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ⁹¹. וכאשר חטאו והשחית כל בשר את דרכו על הארץ ונגזר שימותו במבול ובעבור נח הציל מהם לקיום המין, נתן להם רשות לשחוט ולאכול כי קיומם בעבורו⁹², ועם כל זה לא נתן הרשות בנפש ואסר להם אבר מן החי והוסיף לנו במצות לאסור כל דם מפני שהוא מעמד לנפש, כדכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא⁹³, כי התיר הגוף בתי שאינו מדבר אחר המיתה לא הנפש עצמה, וזה טעם השחיטה⁹⁴, ומה שאמרו צער בעלי חיים דאורייתא⁹⁵

ספר הזיקות

פי קין לקח לו אמונות לעבד את האדמה, לפי שהיה חושב שאין יתרון לאדם על הבעלי חיים, אלא בזה בהיותו יודע לעבד את האדמה להיותו נזון ממבחר הצמחים. פי אחר שראה האדם נזון מן הצמחים כשאר הבעלי חיים, חשב שרוח אדם לכל וכמות זה פן מות זה, ולזה הביא מנחה מפרי האדמה לשבח השם על היתרון שנתן לו על הצמחים. ולא הביא קרבן מן הבעלי חיים, פי לא חשב היתרון שיש לו עליהם בעבודת האדמה יתרון גדול שראוי להביא קרבן עליו. אלא שלפי שהיה לו להביא מפרי העין שהוא מבחר הצמחים, ולא הביא אלא מפרי האדמה פלומר מן הירקות, חטא, כמו שאמרנו למעלה. אבל עקר החטא היה לפי שלא חשב היתרון שיש לאדם על הבעלי חיים לכולם, וחשב גם פן היותו אסור בהריגת הבעלי חיים אחר היותו שונה אליהם לפי דעתו, פי כמות זה פן מות זה. וחשב שעקר תכליתו היה לאכל ולשתות אחר היותו נזון מן הצמחים כבעלי חיים.

שו"ת אורח חיים

תקכט דיני שמחת יום-טוב, ובו ד' סעיפים:

- א (א) *מצות יום-טוב לחלקו, חציו לבית-המדרש וחציו לאכילה ושתיה. (ב) *בן-אל יצמצם בהוצאות יום-טוב, (ג) יוצריה *לכבודו ולענגו (ד) כמו בשבת. הגה (ה) ואסור לאכל (ו) *ממנחה ולמעלה (ז) *בערב-יום-טוב כמו בשבת, (ז) שזהו מקלל הכבוד (רמב"ם פ"ו). מיהו, אם ערב-יום-טוב שבת, (ח) יכול לקיים סעודה (ט) שלישית, ויאלץ מצט פת לכבוד יום-טוב. ומצוה ללוש פת בערב-יום-טוב לכבוד יום-טוב (מהר"ל הלכות יום-טוב) כמו בערב-שבת, כמו שנתקאר לעיל סימן רמב. (ט) יתקב לבצע (י) על שתי כפרות וילקבע כל סעודה (יא) על (ג) הדין. (ד) [יב] ויבגדי יום-טוב יהיו יותר טובים משל שבת.

באר תוכה

* ביצד משמחן, הקטנים⁹¹ וכו' והנשים⁹² וכו'. והאנשים, בזמן שביית-המקדש הנה קנים היו אוכלין בשר השלמים לשמחה, וכדכתיב ויזבחם שלמים ואכלתם שם ושמחתם וגו', ועדכשו שאין בית-המקדש קנים אין יוצאין די חובת שמחה אלא בדין⁹³, שנאמר ויזון ושמח לבב אנוש, אבל בשר אין חובה לאכל עכשו בין שאין לנו בשר שלמים, ומכל מקום מצוה יש גם באכילת בשר בין שנאמר בו שמחה וכן מתבאר מדברי הפ"ח וש"א, והמחבר שלא הנקיר בשר, אויל לשיטתה בבית-יוסף, עין שם, ולענגו יין סמך על מה שהוקיר בסעודת א

(ה) מצוות צדקה
(ס' תקכ"ט - צ"א)

(ו) מצוה ס' תקצ"ג (ס"ה)

15 ומצוה זו של אכילת בשר לצורך שמחת יום טוב, כתב בשו"ת חוות יאיר (סי' קעח) שאף שאינו יוצא ידי חובתו בבשר של עוף מ"מ קצת שמחה יש גם באכילת בשר עוף. והיד אפרים (בהמהות השו"ע יו"ד סי' א) והגליוני הש"ס (ביצה י, ב) כתבו, שדאי מקיים שמחת יום טוב גם באכילת עוף, וכן כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ג סי' יח) שאין מהדרין ביום טוב לאכול דוקא בשר בהמה. מאידך הדרכי תשובה (יו"ד סי' פט ס"ק יט) כתב בשם הרבני חיים שהמצוה היא דוקא בבשר בהמה. וכן הורה הגר"מ פיינשטיין (רבבות אפרים ח"א סי' שנ) שאין יוצאים ידי חובת מצוה זו של שמחת יום טוב אלא בבשר בהמה. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ח תשובה יא) שצריך לאכול בשר בהמה דוקא. והגרי"ש אלישיב (קיצור הלכות יום טוב סע"ה) הורה שיש להדר לאכול בשר בהמה, ואם אינו מתאפשר, טוב גם לאכול בשר עוף.

משנה ברורה

דו"ח לומר, אף על גב דהטעם באסור בשר משום דנתבטלו הקרבנות, ולאחר שלשה ימים לא מקרי עוד בשר לעגון קדשים, שהרי שלמים אין נאכלין יותר משני ימים ולילה אחת, וכן עופות לא היו קרבים על גב המזבח חוץ מהורים ובני יונה, וגם אין שמחה אלא בבשר בהמה, מפל מקום נהגו לאסור:

(ג) מצוה ס' תר"ח

ב ירבה בבשר זנין ומגדנות (ו) כפי נקלתו:

(ח) מצוה ס' תל"א (ס"ג)

משנה ברורה

.. ולא דוקא אם נדר לגמרי מאכילה ושתייה, שהוא הדין אם נדר (ד) מאכילת בשר ושתיית יין גם כן מתירין, דדבר זה הוא מצוה בשבת, והוא הדין אם נדר שלא ללבש מלבוש הצרף היום, גם כן שרי. (ה) ועין ביו"ד דעה דמשמע שהוא הדין אם נדר שלא לישן בשבת גם כן, דמתירין לו, דזהו גם כן מתענוגי שבת הוא אם נגיל בכך:

(ט) מצוה ס' תקצ"ג

ג (ו) צבור. פעם אחד גזר מהרי"ל שלא לאכל בשר בכל יום שני עד

ראש השנה, וקל ט"ו באב ביום שני ולא רצה לאכל בשר, אכל בערב יום הכיפורים ובסעודת מצוה, כגון פדיון הבן, מתר בבשר זנין. ומסיק סמגן אברהם, דדוקא היום, שהוא גזר וכלם היו סומכין עליו, בכונתו מליא מלתא, שלא נתפסו לאסור בערב יום כפור ולא בסעודת מצוה, אכל יחיד שקבל עליו קל עליו, דאין מחזיק לאכל בשר אפילו בשבת (יום טוב), עין שם:

(י) מצוה ס' תל"א

ב, טז מכל עץ הגן אכול תאכל. פירוש הוא מצוה להחיות גפשו ולהינות מפרי הגן, וכמו דאמר סוף ירושלמי דקידושין (ד, יב): עתיד אדם ליתן דין וחשבון (על כל שראה עיניו) ולא אכל. ואם אמר האדם לאשתו כי הישם יתברך צוה לאכול מן הגן, אף שלא כיוונה למצוה מכל מקום היה קיומה מגין שלא לאכול מעץ הדעת. אבל כיון שלא אמר לה במצות הישם יתברך לאכול, ולא קיימה המצוה, וכדברי הרא"ה באוכל מצה וסבר שהוא חול, לא יצא. וכמו שלא זכרה הוה הציווי רק בלא תעשה, לכן לא הגין עליה, ועברה הלא תעשה, ודו"ק.